

تفسیر روان

(جلد اول)

تألیف:

دکتر محمد علی صابونی

ترجمہ:

محمد حنیف حسین زائی

سرشناسه : صابونی، محمدعلی Sabuni, Muhammad Ali
 عنوان قرارداد : التفسیر الواضح المیسر، فارسی
 عنوان و نام بنیاد : تفسیر روان / تألیف محمدعلی صابونی ؛ ترجمه محمدحسین زائی
 مشخصات نشر : تربت جام : انتشارات خواجه عبدالله انصاری، ۱۳۹۱ -
 مشخصات ناشری : ج. ۱ : ۸۴۸ ص)
 شابک : دوره: 978-964-2628-80-3 ؛ ج. ۱: 978-964-2628-81-0
 وضعیت فهرست ریزی : تیترا
 یادداشت : این کتاب شرحی بر کتاب "التفسیر الواضح المیسر ... " تألیف محمدعلی صابونی است.
 یادداشت : کتابنامه
 موضوع : تفاسیر اهل سنت - قرن ۱۴
 شناسه افزوده : حسین زائی، محمدحسین، مترجم
 رده بندی کنگره : ABP / ص ۱ : ۱۳۹۱
 رده بندی دیویی : ۲۹۷/۱۷۹
 شماره کتابشناسی ملی : ۲۹۱۹۹۱۳

تفسیر روان (جلد ۱)

دکتر محمد علی صابونی	تألیف
محمد حسین زائی	ترجمه
خواجه عبدالله انصاری	ناشر
تفت	چاپ
۱۰۰۰ نسخه	شمارگان
اول ۱۳۹۱	نوبت چاپ
وزیری	قطع

شابک ج ۱: ۹۷۸-۹۶۴-۲۶۲۸-۸۱-۰
 شابک دوره: ۹۷۸-۹۶۴-۲۶۲۸-۸۰-۳

انتشارات
 خواجه عبدالله انصاری

حق چاپ و نشر این کتاب در داخل و خارج کشور محفوظ و مخصوص ناشر می باشد و هر گونه چاپ و کپی برداری از این کتاب بدون اجازه کتبی از ناشر، ممنوع می باشد و پیگرد قانونی دارد.

تربت جام، خیابان قاضی محمد نعیم، پلاک ۱۰۹ تلفن: ۰۵۲۸-۲۲۲۸۵۶۱

فهرست

۷.....	تقریظ شیخ الاسلام مولانا عبدالحمید حفظه الله
۸.....	تقریظ استاد العلماء شیخ الحدیث مولانا محمد یوسف حسین پور حفظه الله
۹.....	تقریظ مولانا عبدالصمد دامنی مدیر و شیخ الحدیث حوزه علمیه دارالعلوم حقانیہ ایرانشهر
۱۰.....	سخنی از مترجم
۱۳.....	مقدمه مؤلف
۱۵.....	۱. سورة حمد
۱۷.....	۲. سورة بقره
۱۳۶.....	۳. سورة آل عمران
۲۰۴.....	۴. سورة نساء
۲۸۱.....	۵. سورة مائده
۳۴۵.....	۶. سورة انعام
۴۱۴.....	۷. سورة اعراف
۴۹۱.....	۸. سورة انفال
۵۲۱.....	۹. سورة توبه
۵۷۷.....	۱۰. سورة يونس
۶۱۴.....	۱۱. سورة هود
۶۵۱.....	۱۲. سورة يوسف
۶۹۵.....	۱۳. سورة رعد
۷۱۳.....	۱۴. سورة ابراهيم
۷۲۹.....	۱۵. سورة حجر
۷۴۵.....	۱۶. سورة نحل
۷۸۳.....	۱۷. سورة اسراء
۸۱۹.....	۱۸. سورة كهف

تقریظ شیخ الاسلام مولانا عبدالحمید حفظه الله

امام جمعه مسجد مکی و رئیس دارالعلوم زاهدان و مدیریت شورای هماهنگی
حوزه های علمیه اهل سنت بلوچستان

نحمدہ و نصلی علی رسولہ الکریم، اما بعد:

«تفسیر الواضح المیسر» که توسط علامه شیخ محمد علی صابونی «حفظه
الله تعالی وصاته من الثمن»، استاد جامعه ام القری مکة المكرمة به زبان فصیح
عربی نوشته شده است از بهترین تفاسیری است که به زبان روز و به صورتی
سهل و شیوا قرآن عظیم الشان را تفسیر نموده که مراجعه کنندگان را به آسانی با
مفهوم کلام الله مجید آشنا می نماید.

این تفسیر ارزشمند را برادر بسیار عزیز جناب مولوی محمد حنیف
حسین زائی به زبان فارسی ترجمه نموده است؛ و تا جایی که بنده مطالعه نمودم
ترجمه ای بسیار واضح، رسا و عام فهم است که مشتقان قرآن کریم به نحو احسن
می توانند از آن استفاده نمایند.

از آنجایی که درک و فهم کلام الله مجید برای آحاد مسلمین لازم و
ضروری است و تفسیر مذکور از بهترین تفاسیر معاصر، مختصر و مفید است به
علماء، دانشگاہیان و اقشار مختلف توصیه می کنم که نسخه ای از این تفسیر را
برای استفاده در خانه داشته باشند.

امید است الله سبحانه و تعالی مفسر بزرگوار و مترجم عزیز را جزای خیر
عنایت فرماید و این زحمت بالارزش را به بارگاه خود مقبول گرداند.

مولانا عبدالحمید

**تقریظ استاد العلماء، شیخ الحدیث مولانا
محمد یوسف حسین پور، حفظه الله
مدیریت محترم حوزه علمیه عین العلوم گشت**

نحمده و نصلی علی رسولہ الکریم، اما بعد:

قرآن پاک کتاب آسمانی دین اسلام است که از جانب خداوند قدوس و حکیم بر پیامبر اسلام نازل شده است. و علمای اسلام همواره به مناسبت حال اجتماعی و فرصت زمانی نسبت به تفهیم این کتاب آسمانی به جامعه‌ی انسانی در تلاش بوده و هستند. در این زمان که همّت‌ها کوتاه گشته و فرصت‌ها اندک شده است، مردم بیشتر به مختصرات مراجعه می‌کنند، با توجه به این موضوع یکی از خدمت‌گزاران قرآن کریم، جناب علامه محمد علی صایونی حفظه الله پس از نگاشتن تفسیر «صفوة التفاسیر» و اختصار تفاسیر دیگر، اقدام به نگارش تفسیری مختصر به نام «التفسیر الواضح المیسر» نموده است. عزیز ما مولوی محمد حنیف حسین‌زائی نیز برای پر کردن چنین خلأیی در زبان فارسی به ترجمه‌ی آن اقدام نموده است. امید است که الله تعالی این تفسیر مختصر را برای ایشان و جمیع خوانندگان ثمر ثمر بگرداند. ﴿وَمَا ذَلِك عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ﴾

سید محمد یوسف حسین پور

تقریظ از مولانا عبدالصمد دامنی

مدیر و شیخ الحدیث حوزه علمیه دارالعلوم حقانیه ایرانشهر

بزرگترین احسان و فضل خداوند منان برای بندگان ارسال پیامبران و بالاخص ارسال خاتم النبیین حضرت محمد صلی الله علیه وسلم و تنزیل کتب آسمانی به ویژه قرآن کریم و فرقان حمید می باشد؛ چنان که خداوند متعال در قرآن کریم ارشاد فرموده است: «لقد مَنَّ الله علی المومنین إذ بعث فیهم رسول من انفسهم»

همچنین قرآن کریم بزرگترین هدایت نامه برای بشریت است و الحمدلله علمای امت اسلام درباره تفسیر و ترجمه قرآن مجید زحمات زیادی متحمل شده اند و در این موضوع تفسیر «الواضح المیسر» تالیف شیخ محمد علی صابونی حفظه الله که آن را عزیزم مولانا محمد حنیف حسین زائی به زبان فارسی ترجمه کرده است، را از چند مقامات مطالعه کردم و آن را برای فرزندان تحصیل کرده فارسی دان و جوانان امروز بسیار مفید دیدم. مولف موصوف با رعایت اختصار اما بسیار جالب این تفسیر را جمع آوری نموده و مترجم عزیز هم واقعاً آن را به شیوه ای بسیار زیبا و جالب ترجمه کرده است. از خداوند قدوس می خواهم پاداش زحمات این بزرگواران را به صورت شایسته و کامل عنایت فرماید و همچنین از جوانان مسلمان التماس دارم از این تفسیر موجز و مفید بهره خوبی بردارند.

عبدالصمد دامنی ۱۳۹۰/۱۱/۲۰ ش.

سخن از مترجم

الحمد لله و کفی و سلام علی عباده الذین اصطفی

اما بعد:

با توجه به سه مقدمه از علمای برجسته و طراز اول بلوچستان و ایران و مهمتر از آن شهره‌ی جهانی خود نویسنده؛ علامه محمد علی صابونی که از دانشمندان و مفسران بنام جهان اسلام است، یازی نبود تا مترجم با نگارش این مقدمه بر حجم کتاب بیفزاید. اما به رسم این که هر مترجمی برای کتابی که ترجمه کرده مقدمه‌ای می‌نگارد، خواستم چگونگی آشنایی خود با این تفسیر و نویسنده‌ی آن و اصولاً آشنایی خود با کلام الله مجید را توضیح دهم.

تقدیر الهی هزاران سال؛ پیش از این که بشر پا به این کره‌ی خاکی بگذارد چنین رقم خورده بود که اینجانب؛ مترجم این کتاب، در خانواده‌ای دینی و مذهبی چشم به جهان بگشایم و روخوانی و روانخوانی قرآن مجید را در محضر نخستین مربی؛ یعنی در دامان پر مهر مادر گرامی فراگیرم.

پس از پشت سر گذراندن مراحل ابتدایی و دبستان، خانواده‌ام مرا که هنوز کودکی خردسال بودم، رهسپار حوزه‌ی علمیه‌ی عین‌العلوم گشت کرد تا در کنار جناب مولوی محمد شریف؛ برادر بزرگتر و در تحت اشراف و تربیت او به تحصیل علوم حوزوی بپردازم که با رهنمودها، تلاشها و زحمات ایشان بتوانم کلام الله را از برکرده و حافظ کلام الله مجید باشم و از آن پس به تحصیلات دینی بپردازم.

در دوره‌ی سطوح با تفسیر «صفوة التفاسیر» آشنا شدم اما گمان نمی‌بردم که نویسنده‌ی آن از دانشمندان معاصر و هنوز در قید حیات باشد. تا اینکه در سال سوم

سطح با یکی از کتابهای دیگر نویسنده آشنا شدم و برایم روشن و مسلّم گردید که نویسنده اینک در قید حیات و از شخصیت‌های طراز اول جهان اسلام است. پس از آن که کتاب را به زبان فارسی ترجمه کردم با ناشر کتاب تماس گرفته و از این طریق با فرزند علامه صابونی؛ استاد احمد صابونی آشنا شدم.

در سال ۱۳۸۴ هـ. ش. در طی سفری به دبی در دانشگاه شارقه با خود علامه صابونی ملاقات کردم و ایشان مجموعه‌ای از تألیفات خود، از جمله «تفسیر الواضح المیسر» را به این جانب اهداء و ترجمه‌ی آن را به زبان فارسی پیشنهاد کردند.

پس از مراجعت از سفر و مشورت با برخی از ارباب قلم و اساتید و با استعانت از خداوند، ترجمه‌ی آن را آغاز کردم که این کار یک سال و نیم به طول انجامید. سپس آن را برای تایپ و ویرایش به مشهد فرستادم که بار اول توسط استاد منصور سلیمی؛ دبیر دبیرستانهای دانشگاه فردوسی مشهد و مجدداً توسط استاد داوود نارویی و مولوی عبدالصمد مرادزهی ویرایش گردید.

هر چند که مترجم در زمینه‌ی ترجمه‌ی این کتاب هزینه‌های زیادی را متحمل شده و از خواب و استراحت و تفریح خود گذشته است تا این تفسیر به سرانجام برسد، اما اینک که آن را آماده چاپ می‌بیند از فرط خوشحالی نمی‌داند با چه زبانی از خداوند سپاسگزاری کند.

در پایان؛ پیام مترجم به طلاب و دانش‌آموختگان حوزه این است که مترجم، این کتاب را در دوران طلبگی ترجمه کرده است و وی با استناد به کارهای علمی مفید و موثری که در این دوران به سرانجام رسانده هیچ تردیدی به خود راه نمی‌دهد که این دوران را بربرکت‌ترین و بهترین‌ترین دوران عمرش یافته است.

بنابراین، این زمان بهترین و مغتنم‌ترین فرصت برای آموزش و تربیت در عرصه‌های مختلف و از جمله هنر نویسندگی است. تردیدی نیست که نویسندگی از ابزارهای مهم در عرصه‌ی دعوت و اصلاح است و باید این خودباوری از همان دوران

طلبگی در وجود ما پدید آید که می توانیم و خداوند این استعداد را در نهاد ما قرار داده است که مانند دیگر اصحاب قلم در سایر نقاط جهان پهنور اسلام به یاری دین خدا و کلام الله مجید بشتاییم و دوشادوش دیگر دانشمندان و نویسندگان مخلص، دلسوز، فدکار و پرکار جهان اسلام در یاری دادن دین خدا گامهایی را برداریم و به نوبه خود سهمی و لواحدک را در زمینه‌ی ترجمه و تألیف بردوش گیریم. و در دیار و عصر خویش به نشر تعالیم دین پردازیم و از دین در برابر تمام شبهات شبه افکنان به مبارزه برخیزیم. انشاء الله. از خداوند می خواهیم این اثر را به بارگاه خویش بپذیرد و آن را مانند اصل تفسیر شرف قبولیت ببخشد.

اللهم إن أصبت فمك و إن أخطأت فمني و من الشيطان. اللهم إني أسألك بكل اسم هو لك سميت به نفسك أو أنزلته في كتابك، أو علمته أحداً من خلقك، أو استأثرت به في علم الغيب عندك، أو تجعل القرآن ربيع قلبي، و نور صدوري، و جلاء حزني و ذهاب همي.

محمد حنیف حسین زائی

مقدمه مؤلف

سپاس و ستایش خدایی را سزد که خرد بندگان مؤمن را با کتاب روشنگرش منور ساخت و درود و سلام بر پیشوای پیامبران و رسولان، حضرت محمد و آل و اصحاب او باد. اما بعد:

براستی امروز مسلمانان شدیداً نیازمند آن هستند تا کتاب گرانبهای خداوند را بفهمند و به آن چنگ بزنند، در عصری که مادیت طغیان نموده و انسانیت در اقیانوس مادی‌گرایی سرگردان و در نتیجه از هدایت خداوند منحرف شده‌اند با وجود این که این نور درخشان الهی و نجات‌گر از بدبختی به سوی خوشبختی در میان آنان است. بنابراین بر دانشمندان و علما لازم است تا با ارتباط دادن امت اسلامی به کتاب پروردگار که منشأ خوشبختی، رستگاری و نجات هست، آن را به مرکز سعادت و سربلندی رهبری کنند.

﴿يَتَأْهَلُ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْقُوْنَ عَنْ كَثِيرٍ قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ ﴿١٥﴾ يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ أَتَّبِعْ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ، وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ مائده: ۱۶ - ۱۵

بنابراین این تفسیر واضح و آسان را بیش‌تر برای برادران مؤمن قرار می‌دهم امید است که هر کس که خداوند به او اراده‌ی خیر داشته باشد از آن بهره‌برد. این تفسیر جامع ماثور و منقول و با سبکی آسان نگاشته شده است که خاص و عام آن را می‌فهمد. از خداوند می‌خواهم که آن را سودمند قرار داده و آن را خالصانه در جهت خوشنودی خود قرار دهد و ما را برای خدمت دین و کتاب خود موفق بدارد او از نیت‌ها و قلب‌ها با خبر است.

خادم کتاب و سنت

شیخ محمد علی صابونی

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

استعاذه از جمله آیات قرآن نیست، بلکه صرفاً یکی از آدابی است که خداوند متعال امر کرده است پیش از شروع به تلاوت قرآن رعایت شود و فرموده است: ﴿فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ﴾^۱

تفسیر استعاذه: از این که شیطان رانده شده، سرکش و نافرمان با وسوسه‌ها، حيله‌ها، و تیرنگ‌های خود به من زیان برساند، به خدا پناه می‌برم و به او متمسک می‌شوم؛ زیرا جز خداوند با عزت، کسی شیطان را از انسان دور نمی‌سازد.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

یعنی به نام خداوند عظیم و با شکوه آغاز می‌کنم و در همه‌ی کارهایم از او یاری می‌جویم؛ زیرا او پروردگار پرستش شده، صاحب فضل و بخشش است، مهربانی که رحمتش همه چیز را در بر گرفته و رحیمی است که بر بندگان مؤمن خود رحم می‌کند. آن هم در روزی که طبق فرموده‌ی قرآن: ﴿يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ﴾^۲ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ^۳ روزی که دارایی و فرزند سودی نخواهد بخشید. مگر کسی که با قلبی سلیم در پیشگاه خداوند حاضر شود.

۱- نحل: ۹۸.

۲- شعراء: ۸۸-۸۹.